Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СССР · ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйлу 1925 шера дени ◆ ЕРА, 18 МАРТ, 1982 ШУ. ◆ № 33 (6599). ◆ Мах 3 кеп.

КЪАХЬЕГАЧА НАЬХА ЙОАКХО ЯР, ПРОИЗВОДСТВА ЙОАКХО ЯР—ПРОФСОЮЗИЙ ТЕРКАМА ЮКЪМОТТИГЕ

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА СССР профсоюзий XVII съезде дaь къамаьл

Деза новкъостий!

Хьамсара доттагI декъара хьаший!

Вай парте Центральни Комитета Политбюрос тIадиллад сона советски профессиональни союзий съезде къамаьл де аьнна. Цо сона тIадилла — бехктоккхаме, сийлахьа гIуллакх. Профсоюзий съезд — мехка политически вахаре йоккха событи. Уккхаза ба къахьегачи эзарнашкахь шеррачa тайпанаш вина лаш, уккхаза ба цар къахьегам — цу деша боккхачу дилачa, боккхачу дезийча маьIница — вай Даймехкан сийлен визен дайде уллучар бахкийтараш (ТIараш тох).

ХIанз профсоюзана болаьмо, город а санна, юрт а чулаьцача, колхозаш чулаьцача хана, профсоюзех хилнай шеь морг кхи йоацa къахьегамхой организаци, шифкачa нахагa дилдача а — 130 миллионе — дилалга дилача а.

Идеологически хьакъехьа по цIаьхка е белгалду, массаза а профсоюзни болама гIум хинначa болхлой классa мировоззрене советски общества ерригача классийн социальни группайн идейни поацеш чулоацийта Политически хьакъехьа из да Советски Iаьдала, вай халкъa юкъерча пачхьалкхен дарз кхы а чIогIагIа, кхы а ма болашагIа латтиш хилар. Социальни хьакхехьа по тешал ду городан юртан юкъерa башхало дIайоалийта, кулкарен керта хьаькъалцен бу болх вIаши тарга боаргIдаргa дIахододаш хилара. Профсоюзни болама юкъе болхлой классо а, колхозни ахархоша а, къахьегачa интеллигенцие а дакъа лацар — советски халкъа дегIаухача цхьоагIош дегIаенача социалистически обществa массе а оагIошкахьарча прогрессa лоадIаме хилхам (ТIараш тох).

Мукъа ба сона деза новкъостий, шута, съезда делегаташка, шо укх съезде дахна херичa берригенашка а КПСС Центральни Комитетгара, СССР Лакхехьарча Совета Президиумагара а Советски правительствагара а дIайха дег тIара мoарша дIадаьра (ДIаьхдаь тIоараш тох). Уккха мел бараш даькъала буьл из профессиональни союзий доаIанара XVII съезд хьасталарца (ДIаьхдаь тIоараш тох).

[illegible] Профсоюзий бокъьо моттиг дIалаца [illegible] общества политически системе. Уж а цу моккхали дегIайоалаяба, коммунизм хьалхьеча къахьегамхой юкъе бахалабара из бола средство. Аллха ништа чаьттар доза парте XXVI съезде а. Дега тоам а кулаш белгалдаькъа бола бе са, вай де[illegible]ерча, [illegible] дано хьадхаице уттилу дукха оагIонаш йола декхараш хьоачашеча советски профсоюзаш боккха лоархIам болаш, дуккха ала магарда, — кхычунна хуоца йиш йоа ца лоархIам болаш йогIа Ишта хила а деза (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ВЦСПС отчета доклада тIа хургдар а пренешка дув пардар а хьалхе а дIаали а на гIерташ, са бозам бар профсоюзни балха, профсоюзий декхарашта йоагIа цхьа йола уллаш шуга дIайовзийта.

Массанена довзаш да В. И. Ленина профсоюзех укх доалдаьра школа, бохам дехаба ра школа, коммунизма школа я аьнна дешаш ЧIоагIа нийса, дукха хIама чулоацаш, къалургдоаца дешаш да. Цар хьадовлийт социализма хьалашкарча профсоюзни болама ленински концепце малан Советски Iаьдала шерашка цу школах чакхдаьнна къахьегамхой массеха йоахал. ХIаьта хIара йоахал хьамсарча профсоюзий практике тIа-тIа чIоагIа гIа вIашагIкхийтар объективни производства дегIайоалаяра еш йола йоакхой хIара балха сата къахьегамен бытеи, цун бокъонаш лораяра, цун хьал-торо аьара еш йола йоакхой.

Профсоюзни балха цу керттерча дакхамашка Iалашате боккха болх баьб, Iоаяьй къахьегамхой творческа хьинар айдара мехкe опыт. Аз юцараш я, хIара болх беча сага овз дIахьа елаш йола болхлой собранеши массаза а болх беш йола производственни совещанеши. Аз юцар я экономически дегIадахкара низ бола чIоагIале йола социалистически эхь. Аз юцараш я къахьегама овсарле аьара, Iилманен техникаен карагIдаьннача кердагIчарех дикагIа пайда эцара, ресурсаш кхоара, дикал тоаяра тIаерзаьь йола встречни планаш, рационализаторийи изобретательий болам, дикагIйола опыт юкъейоалаяр, творчески инициативаши поманаш.

Социальни процессашта, экономика дегIаяра, наха кхеташ луча профсоюзаша воздействи еча гIо дергдолча средствий арсенал йоккха а тайп-тайпара а я. ХIаьта доьзал болаш эффективно пайда эций хьогI царех? Хетаргахьа, эшаш Цох кIезига дайнадаш профсоюзни собранешка, конференцешка, профсоюзий отраслевой а республиканий а съездашка Дикa пайдаме хургдар отчетно-хорзами кампани йолаш нийса болаш, самокритично хилара дикка белгалъяьнна уйла дIачIоагIъяь ца Iеш, СССР профессиональни союзий съезде керда импульс а енна дIаоттайнча. (ТIоараш тох).

Декхар латт тахан дIадехарашка нийса а боагIаш профсоюзни организацей болх сихагIа, хьинарсIа, иргабаи кхарийа. Профсоюзашa майрагIа къестаc еза керда экономически социальни проблемаш, Iилман дашех шерра кортIортолга е еза, шийн активa квалификаци хаддаиза йие еза. ХIама довзаш хилар, кердадап чIоагIа хоахуш, дахаца оаххa букьам хилар, наьха уйла яр, сата дог довзар — из да вай хинара профсоюзни балхaн белгалвоакхаш хила дезар.

Вай дукхахала а теша дайла дегIахара хIара этапа ний декхараш хьалхашка кхьадеш. Уж кердача кхьадача чулоацамца хьадуьйлаш, уж кердача тайпара кхоачашдега дIадехаш хилараx. Хьэнал экономика. Хувцаенйай цун масштабаш. Хувцаденнад къахьегама хьисап. Хувцаденнад экономика хьалхьара кертера достамаш.

Интенсивно дегIахара наькъа тIа экономика яккхар, иза бокъонна кхем беш хилийтар — ишта да пачхьалкхен органий а, бохама аппарата а, хIаьта кхетадеши да, профсоюзий а юкъара декхар.

ХIара балха сагага кхета, парте экономически политика дIадехараш цунан тарга а цо кхетадеш а хиларгар, аллха из политике цун вахара хьашташа дIа мел деха йолга а. Цудухьа хIараче декхар — шийн инициативаца творчески лехамуцна цо бизза толам баьккхара гIо дар долга а тешавеш дIахьокхилга — на да, новкъостий, алам аргдар, цхьайтталагIча пятилетке профсоюзий актуальнегIара декхар. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ХIара хьадза йолча участке дикагIа, эффективнегIа болх вIашгIехьа мишта боакхаргба? Iилма-техническа прогрессaна карагIдаьннарех пайда мишта эцаргба — хIаьта цIаьнха а хьадда, къаьсттача балха моттигашта тIара а деш? Къаьстта хьайцача производстве, отрасле къахьегама овсарле айпра, материальни къахьегамен ресурсаш мы могга кхоара фу де деза, мишта де деза? Цу хаттарашта жоп дала декхар администраци хинна ца Iеш профсоюзни а я.

ЧIоагIа лоархIам болаш да хIара профессиональни союза, хIара профсоюзий организаце партийни установкаш практически гIулакхаца кхоачашъяр, болх мел могга хьаддагIеи корта болаши бар. Моттахьа хьем бе хи яц пайта. Болх бе беза, гIулакх де деза. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Вай цхьайтталагIча пятилетки шоллагIча шерах чудоаннад. Парте XXVI съезда решенеши шоай гаргара, дукхагIех доладаь гIулакх сани тIа а даьнна, советски нах дIахьалкхинишкахьа болх цкоаш нийса чIоагIа теша, кхоачашде дела декхараш чоаттане хилар санна сийлахьа а долла къьгтта кхета а деш. Цо белгалъю мехка дика къоалсталур йола къахьегама ритм, Iалашбу городаи юртан къахьегарий тешаме болх.

Тахан вай ерригa боккъо ваш йолаш да шоаш тIайпна декхараш толаме кхоачаш е тIехкховчаш а деча, хьинаре тIахьаьнна болх беча предприятей организацей коллективашта доккха баркал ала. (ТIоараш тох). Укх трибуна тIара къамаьл деш са безам бар, новкъостий, профсоюзашта а баркал ала. Уж цхьаькха а юкъарчaл довнна гIулакх доагIаш я вай толамашкахь карагIдаьннарашнен. (ТIоараш тох).

Вай ба эзараш хьалхалатараши хьалха латта предприятеши. Образно аьлча, цар тIемий разведка яьй, лоархIаме плацдармаш хьалийнай. Бакъда, цхьан разведчикаша ховш ма хиллара, кортало яккхац Iа йоаккхаче. ХIанз ерригa фронт хьатIаоза, юкъара тIалатар дIадоладе деза вай. ХIаьта профсоюзий моттиг — тIалатача къахьегама эскара хьалхарча мотIарашкa. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Новкъостий! Профсоюзни съездашка массайолча хана айдеш хиннад берригача къахьегамхой, ерригача халкъа хьашташа доагIаш дола вахарера, сагота латта дешаш. Цу дешаех наI да тахан кхачан дар Партеей правительстваей дика йовз йолаш йола халонаш, уж эшаяра де йиш мел яр ду. КПСС ЦК Пленуме юкъа оттае лерхIаш я из лоархIаме проблема оплан тIара къоастаяра наькъаш белгалдоахаргдола кха чан программа. ХIаьта юрта боахаме а цунца юкъаенна йолча промышленноста доакъошка а долаш ма дий кхачан продукташна нах Iалашдар товдара дукха тIехьадаха йиш йоаца, кхы хьем а ца беш чакхдаха доагIа а чакхдаха деза а гIулакхаш.

Профсоюзашта хьинар тIадахийтара Iалаьмате йоккха моттиг я укхаза. Юкъарчал доаццаш цар де дезаш дола гIулакх — продукци лоаттаяр товдаран из йоаярца къовсам лоаттабаран обществении терках тIаоагIа. Совхозийи колхозийи профсоюзни организацеш декхарийла и продукци чакхьяккара ерригача моттигаш кардa торонех пайда эцара дешаш ира укхагде а къаста де в. Профсоюзаша терко яа еш дита йиш яц предприятей подсобни боахамаш а наьча шоай подсобни бокъамаш а. Кхачан дешна гIулакх дошача ерригача предприятей, болхлой инициатива, хьинар уйлара тIадоладе хоадам болаш дола наькъаш лехa деза профсоюзашта. Аз дах шуга, новкъостий, цун уйла яр.

Са хьоаха де безам бола цхьаькха доаш геттара кхыча хIамах лаьца да. Дуццар да къахьегам бригадни хьисапе вIаштIехьабаккхорахи стимулировани ярахи. Производства эффективность лакх даш, хIанзарча хана йолча парте экономически стратегета хьехка да из. Укх пхе шера уж формаш, хоаш ма хиллара, геттара чIоагIа дIайолржае езаш я.

ЦаI йолча нардагIа болх беча комплексни бригадашка дикка дукхагIа цхоюха, къахьегама а материальни а ресурсаш. Цига чIоагIагIа я дисциплина, доккхагIа да алапеш, къоначa болхлоша сихагIа Iомаю гоал. Цига, кхетадеш ма хиллара, къахьегама овсарле а лакхагIа я. Цхьа факт йоладерзьа аз. ИттагIа пятилетка чакхйолаш гIиннгошъерий подрядни бригадашка къахьегама овсарле, юкъера лаьрхIача бIарччача отрасле йолчул, кхоалагIа дакъа лакхагIа яр. Башхало, шоана гуш ма хиллара, дикка йоккха я.

Дика вIаштIехьъяьккха, эффективно, ала-аргдар, хьаькъале болх бу бригада — болхлой доал дара оамалаш дегIаккхувлара боккъонна йола школа, моллагIча творчески инициатива эксперементальни лаборатори. Цу тайпарча бригади членашa йолча бесса, хIара дийнахьа цхьана къахьегаш Iомаю вай хана чIоагIа эшаш йола экономически, цул совгIа — политически а знанеш. Цу тайпарча бригаде боккъонна хьахул шийн заводa да, шийн мехка да хилара уйла. (ТIоараш тох).

Хеталу, цу тайпарча бригадай совленаш цхьаннена а дIайовзийта езаш яц, аьнна. ХIаьта а, бригадни подряд мела а массаза лхар санна леррагIа а юкъекхахьац. Бригадаш йохаш моттигаш а хул. Фуд уккхаза хулар?

Бригада вIашагIа йоллача хана, хьалха латта болхлой къахьегама зодани цун берригача боаpаме, комплексе хоштахьен дикен кхоачашълра хьалхара бехитоххам шоашта тIаьца раьза а хийча а хул. Цхьабакъда, халахете а, берригa боахама кулгалхой гIертац болх бара эша хьалош бригадна Iалашде, балаш ма хиллара, бехктоххама шоай дакъа тIаьца. Уккхаза Iаьть производства вIаштIехьъяьккхара кхоачамбоацараш а уйлаш консерватизм а. Цу дерригe доаду бригадни метода маIах ше — цун хоарасчетни кIийле.

Долче, хоарасчетни бригадана наьра шиъ хьабеллара эшар фуд вьлча, из да боахами механизм оргайоаккхилга дIахо даьхар, материально-техническа Iалашо ела тоадар, къахьегама планировани учета еча ниеелуча формализмаца къовсам лоаттабар. Со теш, профсоюзаш хIаране шийн отрасле, шийн участке, — къахьегам вIаштIехьбаккхара из прогрессивни форма дIаоттаечел чIоагIъечен хьинаре, тIатеIIа дакъа лоацаргхиларах. (ТIоараш тох).

Гуш ма хиллара, боахама механизм оргайоаккхаш тоаеча профсоюзаша дакъа лацарах лоpa доаш, бригадаех долча дешал шерагIа да. Болхлочун шийн хьашташ предприяте хьаштаца а бIарчча хьанйцача обществa хьаштаца а дикагIа мишта таргдергда? Кулгашна бу болх мамогга кIезигагIа эшаш хулийтаргба, вайцига шалла совбоаца а кхыча участнешка геттара чIоагIа эшаш бола а «совбаьнна» нах мукъа мишта боалийтаргба? Къахьегаман цох мах баларан юкъера бувзам мамогга шексагIа, гуш болашагIа мишта хулийтаргба? Царна а цу тайпарча кхыча а хаттарашта оаха Iилман центраша, Iилмахоша денна цаIеш. экоп дала деза. Цу гIулакха доккха дакъа юкъедахьa йиш я, хIаьта дахьанза а яргьяц производственни коллективаш, болхлой собранеш.

ЛадувгIа деза вахара йоккха опыт йолча, хIамах практически кхетам болча наха дувцачуга, царна хетараш вIашагIтоха деза. ХIаьта цу даькъе новкъостал де декхарийла яраш духхьал профсоюзаш я. (ТIоараш тох).

Новкъостий! Экономика дегIайоалаярах еча йоакхонах дIакъоастае йиш йоацаш я къахьегамхой вахар тоадара ю йоакхо. Наьха хьал тоадерга Iалашде йиш яц производство йоагIача бесса дегIа ца йоалайча. Цунца цхьана производство ше а толамегIа дегIаухаргья къахьегами а быта а хьалаш дикагIа хиларга хьежжа. Из — социалистически вахара хьисапа аксиома. Вай обществa тIа-тIа дегIа ме йоагIа, къахьегамхошта хIара денна эшача — фусамаца, кхачаца, гIулакх дара сфераца, уплацIено лораярца, образованеца — хьал-торо тоаяр санна, сига дог-уйла а белгалдоаь кхаш мел дарца уж Iалашбара дукхагIа терко е йиш я вай, хIаьта е а еза.

Хаттар оттa тарлу: халкъа хьашташ а лоIам а дIаккайкабеча къахьегамхой пачхьалкхене къахьегача наьха хьашташ а бокъонаш а профсоюзаша лораяра декхар кхоачаш хинна даьнадийхьогI, аьнна? А. даьннадац. Хоаш ма хиллара, вай профсоюзаца, капитала мехкашка санна, пачхьалкхенах, дикх лораяра къахьега гаг. Цар из лораяр цхьабоча наьха а органий а оагIорахьара советски законаш телхадарах.

(Чакхдоалар 3-ча оагIо тIа).

БОККХА ЛОАРХIАМ БОЛА ДЕШАШ

ЧIоагIа дегаш гIоадаьнна хадийтIера са бригадерча болхлоша КПСС ЦК Генеральни [illegible] СССР [illegible] Совета Президиума Председателa [illegible] Ильича Брежнева СССР профсоюзий XVII съезде даьча боккха чулоацам болча къамаьлага. Цо белгалдаьккхар СССР вIашагIъелла 60 шу дузача доашна советски наха доккхий хIамаш карагIдаьна хилар, бахача наьха хьал-торо дикагIа хилийтара партеи правительстван дукха гIулакхаш чакхдаькха хилар, промышленноста а юртбоахама а къахьегамхой тIахьайкар цхьайтталагIча пятилетка планаш толаме кхоачашъяра, кхы тIа а дикагIа бола бара.

ДIадахача шера Iха «Пригородный» совхоза йолхлоша толаме кхоачашдир шоай декхараш. [illegible] болхлоша [illegible] пачча [illegible] декхара планаш.

Цу бригадера болхлой ба [illegible] хьинар [illegible] дола [illegible] Царна юкъ къаржача социалистически хьалхара моттиг яккхаь 10 кулгалдерa № 1 йолча бригада. ПланагIа болча бохкIараш 920 тонна ба [illegible] бахкар [illegible] 1045 тонна [illegible] [illegible] 800 тонна [illegible]

[illegible]

А. ТЕМЕРИЕВ

Гроазненски района «Пригородный» совхоза № 1 йолча бригади бригадир

* * *

«Красный молот» заводa [illegible] юкъе массаза а [illegible] толаман [illegible], хьинаре [illegible] белгалъяьннараш [illegible] № 1 [illegible] [illegible] СССР профсоюзий XVII съезда [illegible] [illegible] харчаш ба [illegible] болх.

Профсоюзни форума [illegible] къахьегама [illegible] [illegible] профсоюзий съезда хьаьждара [illegible] [illegible]

[illegible] 104 процент.

[illegible]

[illegible] къахьегама овсарле лаьха йолаш, производства керда [illegible] къахьегаргба оаха.

Ишта мишта [illegible] дий комплексни бригада бригадира Анатолий Валерий Михайловичa, [illegible] Ивашев Валерий Максимовича [illegible] болх.

Цар цхьа болх [illegible] СССР [illegible] 60 шу [illegible] [illegible] 60 шу, [illegible] Россия [illegible] 300 шу [illegible] социалистически [illegible] [illegible] план [illegible] [illegible] болх бара.

С. ЦУРОВ

[illegible]

* * *

Назрановски П. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводa [illegible] промышленни предприятешта [illegible] къахьегама овсарле [illegible] профсоюзни организаци а.

Тахан, СССР профсоюзий XVII съезда болх [illegible] [illegible] коллектива.

Профсоюзий лакхенча форумо цхьа болх дIайоладаьча [illegible]

М. Я. ЦИЦКИЕВ

* * *

[illegible] токар С. [illegible] № 3 [illegible] А. А. [illegible]

[illegible] № 3 [illegible]

[illegible] СССР профсоюзий XVII съезда [illegible] коллектива [illegible]

[illegible]

КЪАХЬЕГАЧА САГА ХЬАШТАШ БАХЬАН

СССР профсоюзий XVII съезд

Доал дара школа, бохам дехабара школа, коммунизма школа хинна дIаттай вай мехка профсоюзаш. Шоай декхар а де деша а гу парна наха юкъе парте тешаме чIоагIале хиларна, социалистически демократи дегIайоалаяра хьинаре гIо дарна, коммунизм хьалдара сийлахь доккхача гIулакха къахьегамхой юкъеоалара.

Советски профсоюзий дукхача оагIонашкарча, беркат долча балхо къаьгга тешал ду дегIаенача социализма хьалашка цар роли лоархIами чIоагIа айлуш хилара. Шоай XVII съездага профессиональни союзаш яьхкай опытаци знанешци чIоагIо йаьча хинна. КПСС-ий цун ленински Центральни Комитетан гонахьа айха кхотена, дIахо йодача хана я парте тешаме гIончаш хила чIоагIа лоIам болаш. 16 мартa Москве шийн болх дIаболабьча лакхехьарча профсоюзни форума терхма юкъмоттиге аггара дукхагIа нах юкъебоалча общественни организаце болх КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа дIахо эргабоххаш тоабар.

Iуйрийна 11 сахьат. ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш детташ тIаьи гулбеннарашa новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. Я. Пельше, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.

СССР профсоюзий XVII съезд хьаелл ВЦСПС председатела С. А. Шалаева.

Берригаш раьза а болаш чIоагIа дегаш айденна сийлен президиуме хорж новкъост Л. И. Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро.

Вай съезде ба аьлар ВЦСПС председатела, Коммунистически партеи Советски правительстван кулгалхой. Уж берригаш я раьза а болаш хержаб профсоюзий XVII съезда делегаталла. ЧIоагIа, дIаьхдаь детташ тIоараш а долаш, оратора съезда делегатийи хьаьшийи цIерагIа дег тIара даькъала бийцар партеи халкъен тешаме воI, хIанзарча хьнара цIи хеза вола политически пачхьалкхени деятель Леонид Ильич Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюро членаш. Оратора ишта даькъала бийцар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ, КПСС ЦК секретараш, кхыбола кулгалхой.

С. А. Шалаева хоам бир советски профсоюзий балха съезде дакъа лаца 123 мехкара 131 делегаци ена хиларах, уж 160 къаман профцентрашен 8 дунен халкъанта юкъерча организацешен яйта хиларах. СССР профсоюзий цIерагIа цо дIахьха моаршал хьаьттар доазол дехьарча доттагIашка, ерригача континентий болхлой классе викалашка.

Делегаташа хержар съезда кулгалду органаш — президиум, секретариат, редакционни мандатни комиссеш.

ЧоагIаш съезда ден повестке болх порядок. Цул делегаташта дувна оттадаьд укх доакхьара дешаш: ВЦСПС балхах йола отчети КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа СССР профессиональни союзий декхараши; Центральни ревизионни комиссе отчет. Профессиональни Союзий Ерригеюкъера Центральни Совет харжар; Центральни ревизионни комиссе харжар.

Доаш лу КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневаца. Съезда делегаташи хьаьшаши ура а айта, чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш детташ тIаьи Леонид Ильич.

Съездий Кремлевски дворце гулбеннараша чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар «Наьха йоакхо яр, производства йоакхо яр — профсоюзий теркама юкъмоттиге» аьнна новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлага. Из цкъа санна дукхаза юкъагIдаьхар чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш детташ.

Цул тIехьагIа съезд йоладелар ден повестке хьалхара доаш дувца «ВЦСПС балхах йола отчети КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа йола СССР профессиональни союзий декхараш» яха доклад йир ВЦСПС председатела С. А. Шалаева.

Сайранарча заседане делегаташа ладийгIар профсоюзий Центральни ревизионни комиссе отчетага. Доклад йир комиссе председатела Е. Ф. Гутинас.

Цул тIехьагIа болабелар ВЦСПС-и Центральни ревизионни комиссеи отчеташ ювца.

* * *

Ленински васеташта тешаме йолча советски профсоюзаша вIаьсийоаз йоахални сийлен традицеш, цар кхоачашду къахьегача халкъа хьашташ, коммунизм хьалъяра сийлахь доккхача гIулакха къахьег.

Советски профсоюзаша дукхача тайпара беча балха, советски общества вахаре а политически системе а тIа-тIа лакхлуча цар лоархIама массе а оагIорахьара мах бирб СССР профсоюзий XVII съезде новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIа. Цу тIа дIахо а даьхад хIанзарча хана профсоюзаша беча балха теоретически практически дешаш, даьтгаш тIа ма шаo чIоагIоара дахьаьшa шоайла вIаши цхьана гIулакхаш ледалоба, дерий тIема кхерам дIабаккхара керда конструктивни предложенеш сийлай.

Съезда трибуна тIара делегаташен хьаьшашен белгалдоахар, Леонид Ильич Брежнева даь къамаьл дерригача дунен тIа машар оттабара дукхача къамех латта вай Даьхе тоаяра, советски нах торо болаши ираз долаш бахара чIоагIа йоакхо еш хи[illegible]

(Чакхдоалар 2-ча оагIо тIа).

[illegible]

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

(Чиггедоалар. Долалур 1-ча оагlо тlа).

Моллагlа дале а, правовой чlоагlдьчарна, къахьегама законодательствана тlера лоларца мацар болащ хила еза профсоюзаш. Бакъда, из кхочам болаш дац. Болх беча сага бокъонаш толлуш йиш хургйоаца, цхьаболча кулгалхоех моллагlча тайпара лае а хlана а йоаллаш бола курал-сонтал, хlама бе бацахь ца хетар цхьаццаа тайпара хургдоаца хьал хьакхолла декхарийла я профсоюзаш.

Профсоюзаша масса а оагlорахьара даим къовсам лоаттабе беза бюрократизмаца. Цо лалур доаллаш цхьа бола профсоюзни болхлой а ба дьина аз сайна хетар дlаоале, оаш дегабухам бергбац мотт сона, новкъостий.

Ховш да, профсоюзаш — чоалхане а тайп-тайпара а декхараш кхочашде дезаш йола организаци, — йоагlаш йола аппарат йоалаш хетаргйоацилга. Цунна цхьана, шьера кхетадеш да цу аппарата эффективность аьгта дукхалах тийша ца lеш, цун структура хlла а ль оттаярах, цун болх боагlача бе[illegible]...

Хlаьта керттердар — профсоюзни аппарата болхлой кlезигагlа къахьаташта юкъе а хулаш, дукхагlа наха юкъе хилар. Цар профсоюзни активах, тlах аьнначa, кхичар долча профсоюзий муглара[illegible] ча членех когглоттолга яр. (Тlоараш тох).

[illegible]

кхы а чlоагlагlа тlахьожам оттабе беза ха хьатlадттай.

Ала йиш я, вайцига халкъа тlахьожам ба общественни тlахьожама комиссии, группаш а дьина. Цо цу цига да а да. Хьадувли, вовшка хоаттаргда вай массара а дика, эффективно тlахьожам лоаттабой вай тlахьожамхой ма? Хетаргахьа, лоаттабац. Цо цига декаре из дийца письмош а ухаргдацар.

[illegible]

Сага вахара хьаштанта доагlаш долча дерригача дешашка профсоюзни комитеташ советски lаьдала органашца хьинаре цхьана гlу[illegible] кхаш лелабеш хила еза. [illegible]

(Тlоараш тох).

Новкъостий! Профсоюзий бокъонаш бехкашхам дlахо шербар, цар сий лакхдар, нахацара цар бувзамаш чlоагlдар — социалистически демократи дегlайоаланара доарлхlамегlа барех дхьа лостам.

Парти масса хана хила а хиннай я а я хlара общественни организаци, хlаьта, [illegible]

[illegible]

КПСС ЦК хlаьта сона ма харра, ВЦСПС-е а кlезига къахьаташ ахан фусамаш дlа юха екъача, торговлен общественни кхачен вlаштlехь боаккхача. [illegible] Балха цу участкашта [illegible]

Парте, паччахьалкхено, вай мехка профсоюзаша хlаране шийна гlулакх кхоачашо а деш цхьоагlо, барт болаш болх бу. Цу барт хиларца, цу цхьоагlонца — коммунизма гlулакха [illegible]

[illegible]

КЪАХЬЕГАЧА САГА ХЬАШТАШ БАХЬАН

(Чиггедоалар. Долалур 1-ча оагlо тlа).

[illegible] Цу тlерча [illegible] профсоюзни организацией, мехка берригача [illegible] КПСС XXVI съезда [illegible] экономически социальни дегlаш[illegible]

17 марта съездаш Кремлевски Дворце дlахо [illegible] профсоюзни съезд.

Делегаташи [illegible] чlоагlа дlаьхдаь тlоараш [illegible] Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, [illegible]

бригада бригадира Л. Е. Анисимова, профсоюзни Казахски республикански совета председателя К. Турысова, металлургически промышленноста болхлой профсоюза ЦК председателя В. И. Костюнова, кхычар.

Социалистически демократи дlахо дегlайоалаярах, общество экономически социальни дегlайоалаярах къахьегамхой эгтара дукхагlа юкъе болча организаци [illegible] влияних, социалистически яхь кулгалдарах долча лоаманта шоай къамаьлши эгтар дукхача делегаташа.

Ораторашa [illegible] экономика дlахо чlоагlа дегlайоалара [illegible] профсоюзашта [illegible]

[illegible]

ЮБИЛЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

«СССР хьахиина 60 шу дизара — 60 хьинареча къахьегама хlира» яхача девизагlа шерра социалистически яхь йоаржаь къахьегаш хьайоагlа хlанз вай республике мел йола промышленни предприятей коллективаш. Хlара дlадаха къахьегама хlира белгалдоал кердача толамашца, арахецаш йола продукци дукхагlен дикагlен хилийтара къовсам лоаттабарда, производства эффективности дикали лакхъяра керда резерваш гучахяра.

Къахьегамхоша къовсам лоаттабу билгах бухсоцаш хьахулаш дар лакхагlа хилийтара.

Сайлахьча юбилея бахама боагтlара накъабахара ярма социалистически яхь йоагlачи бесса вlаштlехьбаккхара шоай билха юкъеххуяя дукха тайп-тайпара организаци а кхетами а болх бара формаш, хlаьта массала а оргайоах яхь лелеечарна моральни материальни стимулированни яра методаш.

Инициаторий гlулакхаш дика лел

Вай республика предприятешта юкъе эгтара йоаккхагl чарех ва[illegible] доархlаш а «Красный молот» завод. «СССР 60 шу дизара — 60 хьинареча къахьегама хlира» яхача девизагlа москвичаша дlаболабаь болаш эгтара хьалхо хьаллаьцар красномолотовцаша.

[illegible]

— Керттердар да, укхаза яхь леларa гlулакх лерттlа леладелга. Цехашна хьалтеча йоахк социалистически яхьа экранаш. Цу экранаш тlа дlанаьо бригадана хlара дийнахьа баьча балха итогаш. Хlаьта бригадий коллективаша кийчъяьй шоай «экранаш». Цар хьаьхокх бригада хlара болхлочо дийнахьа баь болх, царех тахан дикагlа къахьийтар малав.

Коллективашта толамаш даха дика новкъостал ду керда резерваш производства юкъейоаланаро. Укх коллективаша шоай балха юкъейоаланир бухсоцаш хьалха чох алапи а душ къахьегам вlаштlехьбаккхара коллективни формаш. Шашагlех кар сквозной бригадаш.

— Фу делар, цу прогрессивни метода?

[illegible]

план кхоачаш ца йича цхьа балл тlера йоакх. Цу система вlаштlехьдоаланийт социалистически яьах хьабоала пайда лакхбе.

Электроэнерги кхоара, къахьегама дисциплина, производства культура, арахецача продукци 86.5 процент лакхерча категорех хилийтара йоакхо ю социалистически яхьа итогаш еча хана. Нагахьа санна царех цхьа хьоккхам кхоачаш ца бича коллективно хьалхара моттиг яккхара дог доахилга яц.

Бакъда, коллектива балхах мах беш доархlамегlа хьожам ба машинно-комплектахи нормативно-цlеначa продукцеи планаш кхоачашьяр. Производства еррига декъалий бола боагlача боарамах [illegible]

Шерра яхь йоаржаяь

[illegible]

[illegible]

Интервью яьйтар
Х. [illegible]

[illegible]

Л. Т. СЕЛЕЗНЕВА,
[illegible]

...хинна 60 шу дузаш

...ИЧЕСКИ ЯХЬ— ...АЛИЗМА ШКОЛА

[illegible]

...гестава, Черсий-Балькхароӏ-чеина, Къулбаседа-Хӏирийчения, Нохч-ГӀалгӀайчена — юкъера традиционни социа... листически яхь.

Ерригачу республикийн залкъа бохкам чулоацаш йо...

[illegible]

...СССР хьалхь 60 шу дузаш ... 1981 шера республикашта юкъе ... ГӀалгӀай АССР-е ... автоном... прогресс ... 60 шуьн ... гӀалгӀайн...

А. БАГДАСАРЯН.
ЧИГУ доцент, «Къаьмий отношенеш дегӀаеначи социализмехь ... общественни вахара интернационализаци ярен проблемаш» аьхача РСФСР Лакхерчеи юкъерча специальни образоване министерствера ГӀалман совета член.

Доазол дехьара

МИР. ... [illegible] ... — ТАСС сурт.

Вежарашиз долча мехкашкарча кепайдацан ... хоам бу

ИНГАЛИ ЭКСПОРТА

[illegible]

...къашта юкъера эталон Каолин ... ингаргӀа, моттиг ... США. Великобритане, СССР ... Чехословакета Нийоахара шера ... указаза ... 600 эзар тонна гарги. ... дукхагӀа ... экспортагӀа йоде ... кхача мехкиш ... хьашташ ... ФРГ, Австри, Франци, Бельги, Итали, кхы дола мехкаш.

Наьха, массайолча контингентий шоаьтехье ... пачча хьалхасемашка экспорта ... та ду карловарски болламаш декоративни ингали, ... керамика, санитарно - техническии керамически изделеш.

Отрасле модернизаци еш латт. Хьалъяьй массехк керда предприятеш, кхьамача за болашта реконструкци еш латт. Масала, дӀадахача шера болх бе йолаенний «Рако-111» яха керамически завод, Нове - Розера «Карловарски ингали» яха предприяти реконструкци ль йиенай.

Ингалин керамикен экспорта ахийтара гӀулакх Чехословаци калнъа боаьхама йоккха эффект йолаш да. Хӏана аьлча эшаш мет йола бийда тоъам болаш предприятешта юххе я.

РАМЕШОВА Станиславе
чехословаци журналистка.
(Орбис — АПН).

ЦРУ ЛАТИНСКИ АМЕРИКЕ: КЪАЙЛАГӀА ЛЕЛАДАЬРАШ ГУЧАДУВЛ

[illegible]

...Латински Америка института беча баьлах духи Венесуэльски ... документо ... Венесуэлера ... институто, американски разведывательни спутникий данных, стратегически ... хӀамаш ...

...Хӏама дила тоъай, хӏаьта тохаш а я хӏана американашта эгара ... моттиге я ... ГӀулакх ... шера американашка «Кӏан ...» ... уж гӀинртар социалистически мехкашта Центральни Америке подрывной болхаш леладеш хилар ... документальни дакье.

Из хӀама ... Катастрофаш моллагӀча техническьа е климатически бахьанех хиннай ала гӀертар. ...геттара дукхача специалис-... ...документаш ... фальсификаци яь да Харцдар хари хилар. Дерриге хари мел дар а санна.

Петр РОМАНОВ,
АПН соб. корр.

Иза луъцаш чубехкари по ...лиеййскеша нирна гӀаIаир зари — наштта за вашингтонски администраци милитаристски ... дукха ... американски общественности ...

Калейдоскоп

XX ВӀАЬШЕРАРА ЛАЬШ

Уж ... тӀехьа болаш бе ... США, ший «демократически принципашех» довнитал ... болча капиталистически ... эгаре бӀаьсте болча мехка.

Якшарь ... тӀехьаьрча ... американски ... ... реипнтабельни американашта Индонезера «... ... доаттадь массехк ... Иттайтта ... Хьу ... мажлисе ... 23 шера ... сага 3 ... 1000 долларгара 3000 долларга ... Цу ... Царна ... хьунаяш ... Ӏаьмаре ...

ВӀАЬ ДОЛЛАРАХ КХОАЧАМ ВЕ!

Цу дешах я ... инструкци ... мехкашкарча политически общественни ... контакт делае ... «Кайданрана» ... экономически организаций Федерации».

Японски корпорацеш ... Ричард Аллена ... Ӏаьнари ...

ХИН ДАКАХ ЯЬ ТАМАШИННА ГӀАЖИЛГ»

Петер Ингверсена ... Хина юхе ... бӀаьхаше ... дукхача ... Ингверсен. ... клиенташ.

Датски пресса ... дукха ... Ингверсена ... Саудовски Аравие ... хӀама тӀа ... керда город ... ... пессимистически хиина боллашехьа ... хина хий ... Цо белгальча моттигаша скважинаш яьаха, ... запасаш хилар. ... Персидски залива ... Датски «волшебника» ... «аппаратура» керда ... Цо ... мегаргйола ... ГӀаллаш.

А. ПОЛЮХОВ,
АПН корреспондент.

ШВЕЙЦАРСКИ ФАКИРА «ПРОГРАММА ТӀУМ»

Дукхача мехкашкарча бараша а ... [illegible] ...

(АПН).

Спец СМУ-10 чуйоагӀача Эретханова Сулейма кулгалдеча кходалгӀча участке къахьегама толамаш дахарга белгалбаьккхиб из кхача нава зевкъӀа шӀа кхаадеш бол ча С. Бесчастне аьлно монтажникаш. Хӏара дийнахьа шоай смени нормаш 105—115 процент кхоачашеш, болхаш дина ду монтажникаша.

Сурта тӀа: хьалхалиттача звенои гӀишлошъераш (аьрдехьара аьттехьа) С. Бесчастный, А. Рыбченко, В. Мельников, В. Баланов, Т. Задорин.

И. ИЛИЕВА сурт.

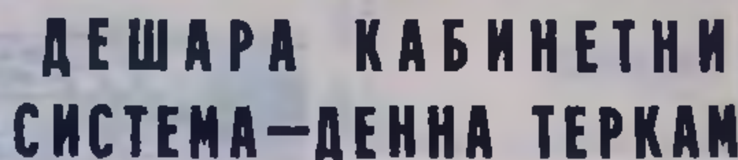
МОВХЬАШ КХУХЬА ТЕШАМЕ НИКЪ

Лоаргlаме хиина дӀаьттад тӀехьарча итт шера Тихоокеански регионех Малхбузен Европе мехкашта юкъера Советски Союза доазон тӀа гӀолла дӀаъяха контейнерни никъ хьаьна. Из гӀулакх эффект йолаш хилар дуьй «Союзвнештранс» яха Еррига советски объединене Находкиски контора директора Лещук Виктора:

— Трансконтинентальни контейнерни сервис (ТСКС) йолаш я 1975 шера дена ... Находкен Малхбоален портех ... перегрузочни комплексаш хьалйоа ... ТСКС Европерча сапна Азерча а доазол ... контейнерни моовхьаш дӀакхухьаш. Хӏара шера СССР-а доазон тӀа гӀолла ... 120 эзар гаргга ... контейнераш.

Трубооборот ... на вьтув болаш хилар ... контейнерни терминальни ... Транссибирски ... шера ... 14. ДӀахоьйнча ... мовхьаш ... гӀулакх ...

ВИНОГРАДОВ Леонид,
АПН корреспондент.

ДЕШАРА КАБИНЕТНИ СИСТЕМА—ДЕННА ТЕРКАМ

ХӀанзарча хьалхара педагогически теореи практикой тӀехь-тӀехьа уйла дукхагӀа тӀайохийт дешара-кхетама процесс эргайоахаш тоалра, эзанесш дешархоша кхычарга хьа ноанъостал доалаш шоаш карасрзлара, цар творчески хьисап, хӀама довзара кхетам дегӀабоалабара а цу хӀамашка тӀоалла беррига школьнинашта Ӏалман лардаш кӀоаргген чӀоагӀен карасрзаелла Ӏалашдара а.

Дешар хьехара гӀулакх тоалуша тоьал доккхача дакъе дешара-кхетама балха керттера форма йола урок чакхйоаккхача хьалех, цу ерригача класса а хӀара хьаьстхьаьстачи дешархочун а дешара тӀоронаш хьагучахара. ХӀама довза ӀертарӀбола уйла цар дегашна йосгарн вьттва болашагӀа дола хьалаш Ӏалашдар дукха хьехархочо хьахоржача средствий системах тийша да.

Уж деккараш кхоачашдара хьехархоша доккха чоакъостал дергда дешара кабинеташа, нагахьа саина хила доагӀача психолого-педагогически гигиенически хьалашка хьежаш кийчъяь уж хуле.

Дешара кабинеташ, чура оборудовани ходдача керда и йоахаш, кийчъяра вай уйла тӀаерлаю парте «Дешара процесса дукхагӀа юкъеххуйла дешара техническа средстваш керда методаш ие», — йоах КПСС XXVIча съезда исторически решенешка.

1975 шера дена дешара кабинетни системагӀа шийи беррига болх беш хьайоагӀа тха школа. Цу шерашка кӀезига хӀама даьдиц оаха дешара-кхетама процесс эргаьякха тоаяр дукха дешара кабинетех пайда эцара методика тоадра а, оаха дукхха толамаш даьхад дешара кабинетни система дегӀайоалаечеи эргаьккха толечеи, уж технически средствашца кийчъеча а дешара гӀойленагӀа хургӀолча тайпара вӀаштӀехьйоахача а.

Школера цхьайола кабинеташ дешархошта воздействи яра иза бола средство а хинна дӀаттай, хӀана вьлча цар чу я пиитеш дика чакхъяхара хьехархочоа хилацза арг мел йоаца хӀамаш. Къьастта раьза а болаш мотабе дог доагӀа са тахан шоай кабинеташ дешархоша практикаца дувзаш Ӏомадара мел эша хьалаш чу я долаш кийчъяь М Д Медов, Р М Сергеева, М. Д Беркенхаева, Ф В. Шадыжева, В. В. Сущенко, Л. Б. Барахоева санна бола хьехархой.

Къьаста белгалбаккха боагӀа гӀалгӀай метта кабинетеи (М Д Медов) математика эггара хьалхарча кабинетеи (М. Д. Беркенхаева) беш бола болх. Цу кабинетий заведующеша кӀезига къахьийгадаш уж масс пагӀорахьара кийчъяраи цар чу кердагӀа йола оборудовани оттаяраи.

ХӀанз 28 кабинет я тха укхаза, царех 3 тӀехдика даьрхӀа я. Дика кийчъяь я исторе, гӀалгӀай метти литературай, химе, юххьанарча классий, юххьандарча военни кийчон кабинеташ. Царех цхьадараш даьрххӀа йола оборудовани, технически средствашца чуоттаяь хиларал совгӀа, шоай библиотекаш, дискотекаш знатекаш йолаш я.

БӀаь совгӀа тайпара литература да исторе библиотеке. Цига да В И Ленина сочинеш бийза гуллам. Л И Брежнева даьча къамаьлий сборникаш чиижкаш. КПСС XXV-чеи XXVI-чеи съездий материалаш, дукха кхычола литература.

Тхона хой, дешар Ӏомаду технически средствашт дукха хиилар ахьна, уж кийся хиларах дог тийша ца хуле, царна болх бе ца хой, дешархошта парех бал пайда боа цилга, материал дешархоша кӀоарген чӀоагӀен Ӏомаерзхилара хьехархо бӀубенна хургвоацилга.

ХӀанз тхоай звуковой центр вӀаштӀехьйоаккхаш да тхо. Хьехархоша хьалхагӀа а даьча заказегӀа болх беш а духхьал дешара кабинете чу эцшаш йола звукопередачаш еш а хургья из. Цо йиш хулийтаргья школера звук телаш йола устройствашт дикка кӀезигье я хьехархочун къахьегам иттача бӀаьнха я, хьехархочо мукъавоалийтаргла магнитофон с проигрыватель вӀаштӀехьа йий-хьогӀ яхаш сагота ца дезаш. Ӏалахьмате дукха эраш хула магнитофонии ленташи грамплостинкиш ийе, урокашта кийчъе ца езаш.

Цхьабакъда, алахза дергдац цхьаькха а мел эша хӀамаш школе долаш да, хӀаьта а шийи хила безача йопраме бац болх.

Зел оаш, хӀара хьехархо — шин-шийи тайпара хул. Оамал а, кийчо а, говзал а — массане а шо-шоай я. Массаза а эхап мо, дукхагӀа бола хьехархой болх тешаме беш ба, цхьабакъда, говзала бухата кхача вӀаштӀехьа массане а далац. Хьехархоех кӀезигагӀа доаллеш хӀама да — бокъонна йола педагогически талант. Школе балха йоагӀа къона хьехархо. Опыт йоацаш хул из цу хана, хӀаьта болх тӀехь-тӀехьа тоалуш бола бӀаргаш сийрдадаьнна, дог делаш да, цунца хила дог доагӀа берий, урокашка массане а цхьатарро дакъа лоац, дешархоша урокаш кийчъю, хаттарашта жопаш тел, гӀад я бахе ладугӀ хьехархочунга бӀаьрчача классаца цхьаьна походе, музейшка ух, юкъарча лоязарашка дакъа лоац массане а. Из деррига а мишта вӀаштӀехьдоал цу хьехархочун? Шийи болх безаш, дешархой а пиитта дешара безам тӀабахийта хоаш хиларца. Уж-м, баньдар ньлча, беррига хьехархой я хила тарлуш хӀамаш да, хӀаьта талант йолаш волча хьехархочун шийи къаьстта хул никъ а, оамал а, башхало а. Уж гучайоал шийи гӀулакхаш хьахьокха цунна торо елча.

Хьехархочун болх мишта къоастабергба. Халахете а, хӀанз а моттигаш шйелу, школа култалхоша берий успеваемостага, шоаш-кхолла баха цун урокаш тӀа багӀарах е цхьа моллагӀа дола дош къоастадаьчул тӀехьагӀа аьча анализага хьежжа хьехархочун балха мах беш.

КПСС XXVI съезде шие къамаьл деш ЛОВ. Л. И. Брежнева белгалдаьнхар хьехархочун балхи мах беча хана формализмах чӀоагӀа лорадала дезилга. Керттерча шин лостамагӀа мах бу. Хьехархочун къахьегамаш цун къахьегамах хьахиллаташкеа процессаген хьежжа. Хьехархочун къахьегамах хьахур — пачалхьалкхен программа чакхъяккхар, знанеи боарам, кхебьача дешархой кхетам, шийгара йоададер юкъелолладен шийгара знанешка кхачен хар.

Д БЕРКЕНХАЕВ,
Назранерча № 3 йолча юкъерча школа директор

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хан»
8.45 — «Приказано сберечь эха телевизионни художественни фильм. ШоллагӀа серий.
11.50 — «Ничаал шо», журнал.
[illegible] — Центральни телевидени. Грипесто-[illegible] радиои эстрадно-симфонически оркестра концерт.
12.15 — «Кердалдараш».
[illegible] — «Кердалдараш».
[illegible] — Документальни фильмай программа.
18.21 — «Ямбол[illegible] юрта ансамбль» яхача фильм-концерта премьера.
16.50 — «Мастерилль». Телевизионни журнал.
17.20 — «Орленок» телестудия концертни зал.
19.05 — СССР [illegible]
[illegible] — [illegible] ленински университет. [illegible]
19.30 — «[illegible] сурта тӀа — [illegible]
19.45 — «[illegible] тӀа».
20.00 — СССР профсоюзий XVII съезд [illegible]
20.30 — «Высота» яха художественни фильм.
22.00 — «Хан».
22.45 — «Камера дуненга хьежа». Передача [illegible] политически обозревателя И. Фесуненков.
23.30 — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ӀуйрЙанара гимнастика.
8.20 — Ӏилман-популярни фильм.
8.55, 13.05 — «[illegible]».
10.05, 12.05 — Испански мотт.
10.35, 11.35 — А. А. Фадеев «[illegible]». 7 класс.
11.05 — ПТУ дешархошта. История. «В. И. Ленин — Октябра бахьачи».
12.40, 13.45 — Зоологи. 7 класс.
14.00 — Ӏилман-популярни фильм.
14.10 — Эфир — [illegible] В. П. Катаев. «Сын полка». 4 класс.
14.40 — «[illegible]». Совтелефильма йола художественни фильм.
16.10 — «Кердалдараш».
17.20 — «Сийлахь — [illegible]».
17.40 — Документальни фильм.
[illegible]

19 МАРТ

I ПРОГРАММА

[illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

РАДИО

19 МАРТ

[illegible]

УКВ

[illegible]

Хоттам

[illegible]

Метеостанци.

БЕРКАТЕ ЦХЬАНА ГӀУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

СССР-ай ше хьалхина ткъоштуй дезар укх шера январь бетта белгалдаьккхача Сьерра-Леоне Республикан цхьана леладу гӀулакхаш толаме а динамично а дегӀаухаш латт пачхьалкхенашта юкъерча сфере санна, ишта торгово-экономически бувзамаш, образовани, укахьӀемо лорарр, тӀкъьарий лувцар, культурни хувцамаш дар шердала даькъе я.

СССР лакхерех юкъерех дешар дийша 600 совгӀа сагна мехка къаман экономика дегӀайоллаеча шоашкара доагӀа дакъа лоацаш, хӀаьта 400 дӀамнга саги йоӀи да хӀана вай мехка дешаш. Сьерра Леонерча шоай коллегашца цхьана Марбурака яхача городерча пачхьалкхен госпитале болх беш советски лорий группа йола итт шу даьнна.

Толамс дегӀаух шин мехка юкъера 1965 шера яьча соглашени кӀийле чӀоагӀаьъ дола торгови гӀулакхаш. Товарооборот даим дегӀаахар, экспорт еча импорт еча товарий ассортимент шерьялар — ишта я советско-сьерралеонски торговле кертера белгалонаш. Цу хьакъехьара тӀехьара масал да «Беларусь» яхача советски тракторий хьалхарча партена даь заказ.

СССР гӀо ду Сьерра Леонена чкъьарий бояхам дегӀабоалабара. Толаме болх беш я доттагӀал долча африкански мехка хьехаш советски преподавателаш бола чкъьарий бояхама бола специалисташ кийчбу школа. Цунна цхьана чкъьарий бояхама специальносташ Ӏомаву 85 сьерралеонев ва СССР Минрыбхоза дешара заведенешка, хӀаьта бӀаь гаргга саг хилар совтха вай чкъьарий промысловы вехаш тӀа стажировка еш.

СССР-ней Сьерра Леонеей юкъера бувзамаш дӀахо шерлуш латтаеа дола тешал хилар дӀахача шера апрель бетта Москванеи Сьерра Леоне столинала Фритаунонаш юкъе пассажирски даим хьалхатаь а.

КхалагӀча итт шера чудевнар советско-сьерралеонски гӀулакхаш ДоттагӀлени бокъонаш кхьетарга хиларен принципа вӀойлаш тӀа латта эзи мехко цхьаьна леладу гӀулакхаш перспектива дика йолаш да.

Владимир АСТАФЬЕВ,
АПН корреспондент.

Столинерча хьалхалаттача кхыча предприятешца цхьана Москвени ШоллагӀча сахьатий завода коллективо дӀайолаьй 17 апреле ленински коммунистически субботник дара йола инишатива.

Хана заводе чӀоагӀа теркам тӀабахийта цунна кийчо еш латт. ХьалхагӀен а даьча лоархӀамех субботник долча дийнахьа арахецаргья 320 эзар сома продукци.

хӀаьта наха къердаш дола «Слава» яха сахьаташ арахеца лаьрхӀад планал совгӀа 10 эзар

Сурта тӀа: гаьрдехьара аьтехьа) Социалистически Къахьегама Турпал, профсоюзий XVII съезда делегат А М. Похмельнова къоначча сборщицашна Любушкина Аллайцеи бригада комсоргана Тишенко Лерайцеи цхьана

В. БУДАНА сурт
ТАСС фотохроника

КЪОНА СПЕЦИАЛИСТАШ КИЙЧБУ ПХЬОАЛЕ

Назранерча № 27 йолча ГПТУ хьехархой коллектива юкъе дукха ба бокъонца болла шоай балха говзанчаш. Бакъда, юххьанца цу училищах лаьца массехк дош ала безам бар са.

Училище я кхойтта группа, цу группашка дешаш, швей-мотористаш, портной говзал карерзаеш ва 390 саг. хӀаьта дукхагӀча даькъе уж мехкарий ба. Укхаза кийчбеш бола специалисташ Назранерча трикотажни фабрика лаьрхӀа кийчбу, хӀана аьлча, из я училища базови предприяти.

Сакъердаме я дика вӀаш тӀехьдаьккха я дӀахьу училища хьехархоша а дешархоша а салаӀар.

Укхаза а пандарчий ансамбль, халхара кружок Художественни самодеятельноста дешархошта каст-каста концерташ теа района кхьахьегамхошта хьалхашка. Самодеятельни артистий коллектива, кулгалдеш ва А. С. Озиев Соахка, февраль бетта профтехучилищашта юкъе хиннача художественни самодеятельноста республикански хьажаре Назранерча № 27 йолча училища коллективо шоллагӀа моттиг яьккхар.

СалоӀача ханах бизза пайда я эцаш укхаза чакхдоах тайп-тайпара вӀашагӀкхетараш Царех да Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема ветерананаш С. Л. Плиеща, М. О. Гадаборшевца, Т. Х. Мальсаговца хинна вӀашагӀкхетар. Училище баьхка хиннаб республика йоалонхой Ведзижев Ахьмад, Саидов Билал. Каст-каста хул укхаза района предприятешкара къахьегамхой хьалхе лелаераш а. Масала, училища дешархошта шоай балхах лаьца дувца баьхка хиннаб Назрановски трикотажни фабрика комплексни бригада бригадир, комсомола XVIII съезда делегат, горсовета депутат Гандалоева Тамара, Назранерча райбыткомбината дикагӀйола болхло Шадыжева Малина, кхыбараш.

Дика салаӀа хоаш мо, дика деша я карагӀдоал училища дешархошта. Группашта юкъе яьржай социалистически яхь, хӀара бетта итогаш ю цун. ХӀаьта дика дешарна белгалбаьннарашта совгӀата ду туристически путевкаш. Беррига из оалх дӀахьош, кагирхошта шоаш хержа профессий эзайолийташ, шоай опыт, знанеш парна дӀалуш хьабоагӀа укхаза дукха хьехархой. Цу тайпарча хьехархоех цаӀ я Эльджеркиева Ӏадрахьмана Раиса.

1970 шера хӀанз ше болх беш йола училище тӀехдика чакх а яьккхе трикотажни фабрике балха йода из. Балха тӀа дика толамаш лахарах, общественни болх бела бе ма боагӀара лелабарах 1976 шера цунна ВЛКСМ ЦК дото знак. Цул совгӀа цунна синай профсоюзий ЦК Сийлен грамота, мах бола совгӀат, из я коммунистически къахьегама ударник.

Ишта коллективе дика сий деш я лоархӀаш а ба йоккхагӀа йола мастер Дидигова Мухтара Раиса, мастер Цолоева Лида, кхетам лучаш балхах йола училища директора заместитель Мерешкова Марем, кхыбараш.

Хьехархой коллективо шийи керттера лоархӀача декхарех аз хаьттача Р. А. Эльджеркиевас аьлар:

— Тха уйла я дӀахойодача хана вай республика трикотажни фабрика швейни мастерешта, ательешта шоай професси дика карерзаль бола а лаккхара говзал йоли а специалисташ кийчбе.

Иа ишта хургхиларах вӀалла шеко яц, дукха дикадар хьаӀомаде йиш йолаш ба кагирхой шоай хьехархошкара — говзанчашкара

К. МАРЗИЕВ

Физкультурей спорти

ОЛИМПИЙСКИ АРЕНАШ ГӀУЛАКХ ДЕШ Я МОСКВИЧАШТА

Дукха за йоаццаш «Олимпийски» бассейне шоай берашца болча москвичий наьна дара группаш вӀашагӀкхеттай. Цига дӀаяхаьлар уж бӀаьнез совгӀа зезал. ХӀанз дийнамоаш шоай берашца дукха бенашь мехкал хӀара тӀерриальна бассейне ух.

— Тхо чӀоагӀа хьаддахаш да тха кердадар [illegible] дӀадийшта, — йоах бассейна директора заместитель Кокшина Алевтина. — Тха [illegible] масс [illegible] физкультура [illegible]

[illegible]

гӀа. Керда аренаш йир спортивни зонаш хила езача. Цу тайпара зонаш еррига бархӀ я. Царех дукхагӀа яраш яда дукха керда мах бакха цӀенош даьча районашка, хьалха цига гоьам болаш яцар стадионаш, залаш, спортплощадкаш. ХӀанз городе баха мах шоай цӀенна гаьна а бол наш дика хьалдаьча спортивни гӀирсашка тренировкаш ехаш чакхъяха йиш йолаш ба.

Химки-Ховрино яхача райо[illegible] бахачарна юкъе да массеха спортивни залаш йола шин тайпара «Динамо» [illegible] стадион. ЦӀа Чертановерча массехк [illegible] дахьа Битцерча конно-спортивни [illegible] арена пайда эца. Гораш [illegible] спортах эа [illegible]

— 40 тоннаш майда, [illegible] аренаш, гораш Ӏомадара [illegible]

Гагариненни района [illegible] Олимпийски юрта [illegible] комплекс. Укхаза бассейн [illegible]

[illegible]

дийнахьеи го йиш я укхазгӀа [illegible] адара гӀерабараш, гӀеххьарча шерашка из гӀулакх шерра даьржад. Удаш ба бовкхий мах шоаш кийий с йийий берашца, дай шоаш берашца удаш ва кадай хила безам болаш мел вар

Адара тӀера беррига ба, цулуаьа Лужники йолча В. И. Ленина цӀерагӀча Централни стадиона администраце шоашта хьайоӀлай адар дезачар клуб. [illegible] доалатьа я — дика аренаш, паргӀата раздевалкаш, душаш я йолаш, салоӀа моттигаш.

— Хьинаре ух, шелаш те а, Ӏай а, — йоах Централни стадиона генеральни директора Сильчев Виталие. — Бакъда, цу шера хана, городе бакха мах дукхагӀа [illegible] Тхаьшна болх беш я [illegible]

[illegible]

зуарг йоалача парка йисташ яд[illegible] тенниски корташка кхачча[illegible]. Шийи [illegible] шера Лужникех наха дика йолзаш укхакӀенон центр хилар.

Ераш я цун лоархӀам гучабоалакха массехк шифра. УкхакӀенон 400 группе хӀара денна машеш еш ва 10 эзар саг. Стадиона гӀулакх ден я 100 гарга спортклубаш, укхаза цар чакхйоах тренировкаш, ехаш, дукха нах юкъе бола спортивни цӀейи. ХӀара дийнахьа [illegible] стадиона аренашка «Готов к труду и обороне» яхача укхакӀенон комплекса нормаш кхоачашеш. ГТО значокаш дӀаечий столице пачча ах миллион сага.

[illegible] административ, цун кертера [illegible] арена [illegible] эффективностагӀа пайда [illegible] салоӀам да дукха нах бахар

[illegible]

салоӀа, дӀайха чай, кофе мала, бутерброд да моттиг я я

Цхьакха ден Крылатскеи чи треке шоай тренировкаш чакх велосипедисташа [illegible] меттел Ӏай а массехк еррисовани яхьаш чакхьяьхар цар укхаза.

Массайолча олимпийски аренаш тӀа Сокольникерчеи Измайловерчеи ЦСКА спорта, Ценошна [illegible] физкультура Централни института студентий доалаьа дӀаенна я) хул лаьигеш тренировкаш, яхьаш, хоалуш я столица спортивни вахара ритм.

— Олимпиада-80 [illegible] совгӀата денача спортивни гӀирсашна ноаькъостал ду дӀахо я городера физкультурей спорти дегӀайоалабара, — йоах Москварча Спорткомитета председателя [illegible] Анатолие. — Олимпийски лоацараш [illegible] тӀехьагӀа столице кхы я кхийолай берашта [illegible] шорира лаьрхӀа [illegible] 600 группа. Олимпийски объектий [illegible] тӀа кхайийлай 31 [illegible] йола керда нах бераш [illegible] чой спортивни школаш. Цар чу доагӀа 20 совгӀа [illegible] гаргга Ӏомаду 13 [illegible] эзар бер. Шоай [illegible] олимпийски аренаш [illegible] хьа кхача [illegible] гӀулакх ден [illegible] Цу гӀулакха [illegible]

(АПН)

Редактор

И. А. [illegible]

ТХА АДРЕС: [illegible], г. Грозный, Мамакаева ул., 82. Телефонаш: редактора — 2-16-57, редактора заместителя — 2-[illegible], белгалонаш секретара — [illegible], [illegible] — 2-24-41, промышленносте транспорте — 2-21-01, юрта бовхачи — 2-24-[illegible], культура — 2-21-05, кехаташ — 2-24-07, корректорашна — [illegible]

НАШ АДРЕС: [illegible], г. Грозный, ул. Мамакаева, 82. Телефоны: редактора — 2-16-57, заместителя редактора — 2-[illegible], ответственного секретаря — [illegible], партийной жизни — 2-24-44, промышленности и транспорта — 2-21-01, сельского хозяйства — [illegible], культуры — 2-21-[illegible], писем — [illegible], корректорская — [illegible]

Газета арахоуш кӀира[illegible], [illegible]

[illegible] «Грозненский рабочий» издательства типографи, Мамакаева, 82 — Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Мамакаева, 82. Заказ № [illegible]